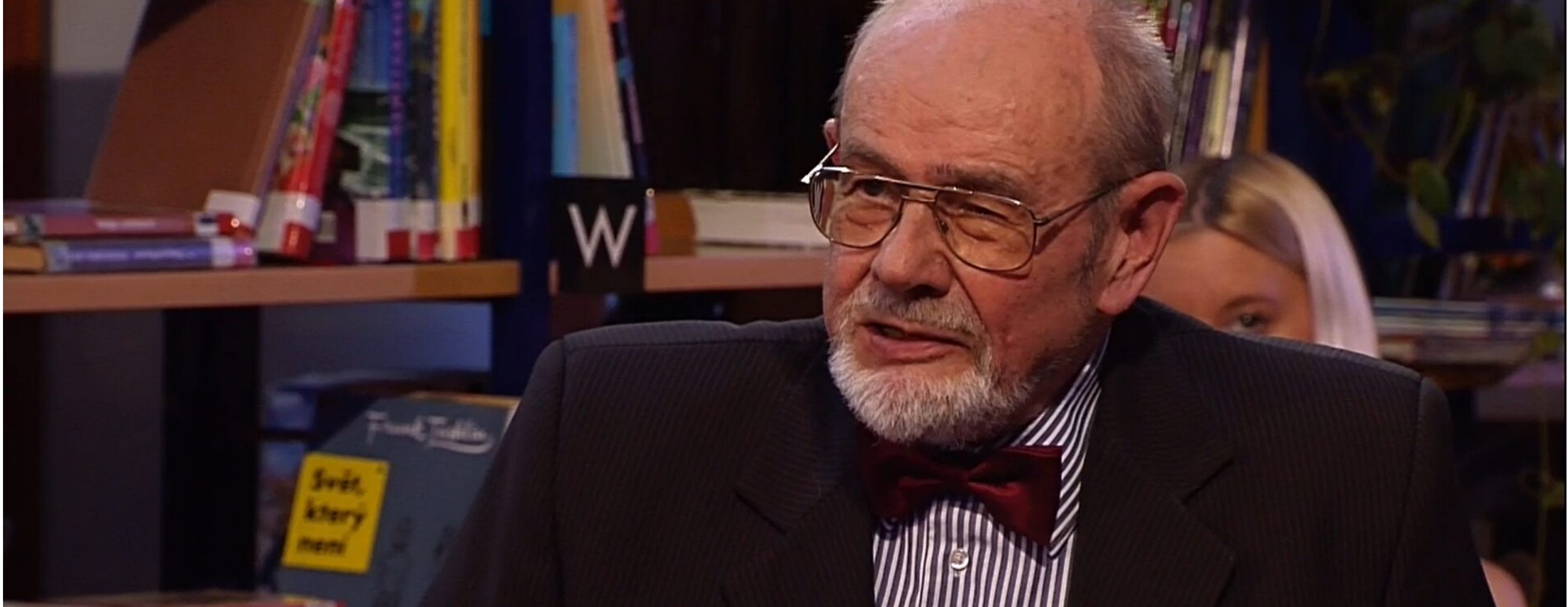

ČLÁNKY

Prof. Pavel Říčan 1933–2024

OD JIŘÍ MOTL • 13. 1. 2025 • 1 KOMENTÁŘ

25. prosince 2024 nás opustil ve věku 91 let profesor psychologie Pavel Říčan. Pro jeho životní cestu bylo určující, že vyrůstal na evangelické faře jako syn kazatele. V této souvislosti Pavel Říčan často upozorňoval na podobnost s životní cestou C. G. Junga, který byl také farářským synkem a jeho osobnost i přístup k psychologii tím byl výrazně poznamenána.^[1]

Pavel Říčan nejdříve vystudoval teologii na dnešní Evangelické teologické fakultě University Karlovy. Po ukončení studia pracoval jako vychovatel na internátě, pro cestu kazatele se necítil disponován. Následně vystudoval psychologii na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Již během studia pracoval v Psychologickém ústavu Univerzity Karlovy. Zajímala ho metodologie zkoumání psychiky a psychologické diagnostické metody. Po ukončení studia pracoval také v oblasti dospělé a dětské psychiatrie.

V letech 1966–1967 působil v USA na Illinoiské univerzitě v týmu Raymonda Cattella v oboru faktorové analytického výzkumu struktury osobnosti. Po založení Psychologického ústavu Československé akademie věd v roce 1967 byl jeho ředitelem prof. Vladimírem Tardym povolán k výzkumné práci v jeho oddělení psychologie osobnosti, kde se věnoval především psychodiagnostickým metodám.

S nástupem „normalizace“ byl z Psychologického ústavu Československé akademie věd vyhozen z politických důvodů. Našel však místo v Kabinetu psychologie Institutu pro vzdělávání lékařů a farmaceutů vedeného doc. J. Langmeierem, kde se s jeho týmem (včetně doc. Z. Matějčka) věnoval výuce klinické psychologie i praktické psychodiagnostice a psychoterapii. Po listopadovém převratu se v roce 1990 stal vedoucím tohoto pracoviště a habilitoval se jako docent.

V roce 1991 se vrátil do Psychologického ústavu Akademie věd a působil v něm v letech 1991–1992 jako jeho ředitel. V dalších letech se tam výzkumně věnoval zejména pedagogické psychologii a psychologii náboženství. Od roku 1998 učil na Husitské teologické fakultě University Karlovy, kam ho zlákala prof. Marie Vágnerová. V roce 2004 byl jmenován profesorem.

V popřevratových letech byl Pavel Říčan velice činný publikačně. Svou knihu Psychologie osobnosti, kterou se mu poprvé podařilo vydat již v roce 1972, v popřevratových letech opakovaně vydával v aktualizovaných verzích s podtitulem Obor v pohybu. Také se autorsky podílel na monografii Dětská klinická psychologie, kterou též spoluredigoval v několika vydáních. Věnoval se též vývojové psychologii z hlediska významu jednotlivých fází života. Za jednu ze svých nejzdařilejších publikací sám považoval knihu Cesta životem. Měl velice blízko k Eriku Eriksonovi, jehož vývojové psychologické koncepce osmi věků života odráží i „základní hodnoty křesťanského a postkřesťanského humanismu.“^[2] Od devadesátých let se věnoval nejvíce psychologii náboženství. Je autorem knih Psychologie náboženství a spirituality a Spirituální výchova v rodině (společně s doc. Pavlinou Janošovou). Je spoluautorem originálního testu spirituální citlivosti (Pražský dotazník spirituality).

Pavel Říčan byl členem Českobratrské církve evangelické, v posledních letech občas přispíval do měsíčníku Protestant, snažil se přispět k transformaci církve, jeho příspěvky byly často kritické a provokativní. Duchovní inspiraci nacházel mimo jiné v józe, kterou praktikoval od 70. let – jeho učitelkou jógy a kamarádkou byla spisovatelka Daniela Fischerová. Cenil si myšlení Tomáše Halíka.

Jako pedagog byl náročný a přímý, vždy byl zvědav na samostatné myšlení studentů. V kruhu blízkých byl mnohdy hravý, sarkastický, až pořouchlý.

Rozloučení s Pavlem Říčanem proběhlo 4. 1. 2025 v krásném evangelickém kostele v Moravci u Pelhřimova. Jde o toleranční kostel s dřevěným stropem, varhanami a původními nápisy na zdi za stolem Páně. Velkým překvapením pro mě bylo, že zde chybí i kříž.^[3]

V den rozloučení bylo jasno, lehce pod nulou, na zemi ležel jemný poprašek sněhu. Rakev byla umístěna před stolem Páně, kostel byl téměř plný lidí. Kazatel shrnul hlavní životní události a mapoval cestu dlouhým a bohatým životem Pavla Říčana. Zazněla evangelická píseň Někdo mi dává denní chléb a český překlad amerického spirituálu Jednou budem dál. Po pohřbu jsme ještě postáli v kruhu bývalých kolegů z Psychologického ústavu Akademie věd a zavzpomínali.

Mgr. Jiří Motl, Ph.D., děkuje za připomínky k textu prof. Marii Vágnerové a doc. Karlu Balcarovi.

Poznámky:

^[1] S Pavlem Říčanem jsme o tomto aspektu jeho životní cesty jednou hovořili když jsme diskutovali o dokumentu Břímě farářských dětí ([Česká televize](#), [Cesty víry](#)).

^[2] Čermák I., Šikl R. (eds.), Příběh československé psychologie: Rozhovory s osobnostmi oboru, Portál 2021.

^[3] Obrazoborectví reformace považoval Pavlův oblíbenec C. G. Jung za neblahý proces (Říčan P., Psychologie náboženství, Portál 2002, s. 231).

Náhledová fotografie je z televizního pořadu ([Bez](#))[starostné dětství](#) z cyklu Fokus VM, Česká televize 2016.

Psali jsme v Dingiru:

[Spiritualita jako touha po prožitku: rozhovor s Pavlem Říčanem](#), Dingir 13 (3), 2010, s. 118–120.

Související články:

Mettá pro profesora Pavla Říčana

Náboženské osobnosti, které zemřely roku 2024

C. G. JUNG	ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ	DANIELA FISCHEROVÁ	ERIK ERIKSON	JIŘÍ LANGMEIER	KAREL BALCAR
MARIE VÁGNEROVÁ	PAVEL ŘÍČAN	PSYCHOLOGIE NÁBOŽENSTVÍ	TOMÁŠ HALÍK	VLADIMÍR TARDY	ZDENĚK MATĚJČEK

← PŘEDCHOZÍ ČLÁNEK

Forum 18: Duchovní v Rusku stíhání za kritiku války

NÁSLEDUJÍCÍ ČLÁNEK →

2: Nauka svědků Jehovových o „vyhýbání se“ v kontextu

✉ Subscribe ▼

Vstoupit do diskuze

1800

B I U   “ ”

1 KOMENTÁŘ

Nejnovejší ▼

Pavel Klinecký

🕒 13. 1. 2025 11:21

Maličkost: píseň, která pravděpodobně zazněla při rozloučení, v Evangelickém zpěvníku č. 714, se jmenuje “Někdo mě vede za ruku”. Textem “Někdo mi dává denní chléb” začíná 2. sloka.

Jinak děkuji za dobré shrnutí významného přínosu pana profesora i jeho života.

 0

 Odpověď

PODPOŘTE DINGIR

Finanční příspěvky posílejte, prosíme, na účet 19-4137600267 / 0100, variabilní symbol 200.

NEJČTENĚJŠÍ ČLÁNKY

Magické amulety a tradiční léčitelství v africkém islámu

13: Ministerstvo kultury ČR k dotazům Náboženského infoservisu na téma „Svédkové Jehovovi“

Film o historii víry bahá'ích v české společnosti

ODEBÍREJTE INFOSERVIS

Emailová adresa

PŘIHLÁSIT SE K ODBĚRU

Jiří Kothera & Chic Lite | Vytvořeno Rara Themes.Poháněno WordPress.

O nás | Email | Facebook | Instagram